

Ylläksen alueella toimii useita yrityksiä, jotka järjestävät kelkkasafareita. Kuvassa Ylläs Experiencesin Jussi Pusa opastamassa asiakkaitaan ennen starttia. Ylläksen alueella on noin 410 kilometriä merkittyjä moottorikelkkareittejä. Tämän lisäksi safariyritysten käytössä on yksittäisiä moottorikelkkauria, jotka vievät virallisilta reiteiltä esimerkiksi kelkkayrityksen yksityiskäytössä olevalle kodalle. Kuva: Satu Renko

Uusi safarikohtainen maksu hämmmentää kelkkayrityksiä

Metsähallitus on alkanut periä uutta safarikoh- taista maastoliikennelupaa sellaisten valtion mailla sijaitsevien kelkkaurien käytöstä, jotka on jo vuokrattu moottorikelkkojen käyttöön. Yrityk- sissä maksua pidetään kohtuuttomana silloin, kun yritys itse vastaa reitin kunnostuksesta. Taustalla on Metsähallituksen päätös yhtenäistää käytäntöjä lain mukaisiksi.

Ylläksen alueella on noin 410 kilometriä merkittyjä moottorikelkkareittejä. Tämän lisäksi safariyritysten käytössä on yksittäisiä moottorikelkkauria, jotka vievät virallisilta reiteiltä esimerkiksi kelkkayrityksen yksityiskäytössä olevalle kodalle. Tyypillisesti tällaiset siirtymät ovat muutaman sadan metrin pituisia ja niiden kunnostus on yritysten vastuulla.

Nyt Metsähallitus on alkanut periä erillistä maksua näiden yritysaurien käytöstä.

– Olemme vuokranneet erämaatikohdan käyttötarkoitukseen ”kota ja kulkuoikeus” ja maksaneet siitä vuokraa kalenterivuositain. Olemme ylläpitäneet reittiä kodalle omalla kustannuksellamme. Nyt Metsähallitus on alkanut periä vuokran ohella erillistä suostumuskorvausta ja safarikohtaista maastoliikennelupaa tällaisilta alueilta, jotka on jo vuokrattu safarikäyttöön, Lapland Safaris -yrityksen safaritoinenjohtaja Jyrki Karonen kertoo.

Hän pitää tilannetta kohtuuttomana.

– Olemme aina olleet ja olemme yhä valmiita maksamaan kohtuullisen korvauksen maa-alueiden käytöstä. Näin olemme toimineet tähänkin asti maksamalla korvausta vuokraoikeudesta sekä käyttöoikeudesta. Näiden maksujen päälle nyt tuodut safarikohtaiset maastoliikenneluvat eivät näkemyksemme mukaan ole kohtuullisia etenkin tilanteissa, joissa safariyritys vastaa itse joko suoraan tai reittipoolien välityksellä reittinfran kunnostuksesta, Karonen sanoo.

Lapland Safaris järjestää safareita myös muualla Lapissa. Uusi lupamaksu aiheuttaa yritykselle merkittäviä kustannuksia etenkin Rovaniemellä, jossa toiminta ulottuu laajalti valtion maille, sekä Saariselällä, jossa kelkkaurien ylläpito on eri yritysten ja Metsähallituksen yhteisen reittipoolin vastuulla. Nyt Metsähallitus on Karosen mukaan ilmoittanut irtautuvansa Saariselän poolisopimuksesta ja alkavansa periä maastoliikennelupamaksuja kaikilta pooliin kuuluvilta safariyrityksiltä.

Hinnoittelu portaattain

Ylläksellä tilanne eroaa Saariselästä, sillä täällä reittiverkosto on kunnan ylläpitämiä virallisia moottorikelkkareittejä, joiden käyttö on yksityiselle kelkkailijalle ilmaista. Alueen yritykset osallistuvat virallisten reittien huoltoon reittimaksujen muodossa. Uusi maksu koskee näin ollen siirtymiä virallisilta kelkkareiteiltä yritysten safarikäyttöön rakentamille laavu- tai tulipaikoille. Niistäkin kertyy huomattavia summia, Karonen sanoo.

– Maksua maksun päälle. Ylläksellä tämä vaikuttaa meidän tiettyihin safareihimme ja joudumme niitä mahdollisesti tulevaisuudessa muuttamaan.

Safarikohtaisessa maastoluvassa on kolme porrasta. 1–3 ajoneuvon safarikohtainen maksu on 10 euroa, 4–6 ajoneuvon 25 euroa ja yli 7 ajoneuvon 40 euroa. Tälle kaudelle Metsähallitus on myöntänyt maksuihin 20 prosentin alennuksen.

Muissa yrityksissä ei vielä käytössä

Muissa Ylläksen alueen safariyrityksissä uusi maksu ei ole vielä käytössä. Soittokierros alueen safariyrittäjille paljastaa, ettei osa ole uudesta lupamaksusta kuulutkaan. Monelle uusi käytäntö on epäselvä, ja yrittäjät kertovat olevansa lehtitietojen varassa.

Osa yrittäjistä sanoo, ettei maksu koske heitä, sillä he käyt-

tävät safareillaan vain virallisia moottorikelkkareittejä. Osa puolestaan uskoo Metsähallituksen vielä ottavan yhteyttä.

– Kuulostaa törkeältä, että jälkikätehen ruvetaan muuttamaan sopimusta, yksi yrittäjistä arvioi.

Metsähallituslaki taustalla

Metsähallituksen mukaan hinnat perustuvat ympäristöministeriön asetukseen julkisten hallintotehtävien maksuista. Asetuksessa todetaan, että yrittäjälupien hinnat määritellään erillisessä Metsähallituksen päätöksessä.

– Metsähallituslain mukaan maastoliikenneluvat ovat julkisia hallintopäätöksiä. Nämä luvat eivät voi olla maksuttomia, kertoo maankäyttöpäällikkö Elina Stolt Metsähallituksen Luontopalveluista.

Stoltin mukaan Metsähallituksessa on päätetty yhtenäistää safariyritysten kanssa tehtyjä sopimuksia.

– Tässä on ollut vaihtelevaa käytäntöä. Metsähallituksessa on päätetty, ettei maastoliikennelupia voi enää leipoa sopimusten sisään, kuten on tähän asti tehty, vaan ne pitää olla erikseen.

Safarikohtaisen maastoluvan lisäksi safariyrityksen tulee maksaa Metsähallitukselle erillinen suostumuskorvaus tai tehdä käyttöoikeussopimus valtion maiden käytöstä ennen safaritoinnin aloitusta. Uusi käytäntö on otettu käyttöön tällä kaudella.

– Osalla yrityksistä on yhä voimassa määräaikaista sopimuksia. Niitä ei muuteta, vaan uusi käytäntö tulee voimaan, kun sopimus pitää uusua, Stolt kertoo.

Hänen mukaansa safarikoh- tainen maksu ei ole täysin uusi asia.

– Aikaisemmin safarilupiin sisältyi viiden euron kuljettajakoh- tainen lupa. Nyt maksu mää- räytyy porrastetusti kelkkojen määrän mukaan.

Kaikilla yrityksillä viiden euron kuljettajakoh- tainen maksu ei kuitenkaan ole ollut käytössä.

– Tasavertaistamme nyt käytäntöjä, ja erillinen maastoliikennelupa tulee kaikille yrityksille.

Stoltin mukaan Metsähallitukselle on tullut safariyrityksiltä palautetta kohonneista maksuista. Metsähallituksessa ei ole arvioitu, tuoko uudistus sille lisätuloja.

– Toisaalta voi olla, että sellaisilla yrittäjillä maksut putoavat, jotka ovat aiemmin maksaneet viiden euron kuljettajakoh- tainen maastoliikennelupaa, hän sanoo.

Sähköinen järjestelmä tulossa

Lapland Safariksen Jyrki Karosen mukaan safarikohtainen luvitus vaatii paljon byrokratiaa. Nyt ennen jokaista safaria, jolle maastoliikennelupa tarvitaan, yrityksen tulee täyttää paperinen lupalappu tarkoitukseen varustusta vihkosta. Kauden lopussa Metsähallitus laskuttaa yritystä täytettyjen sivujen mukaan.

– Olisiko voinut olla yritys- kohtainen hinnoittelu liiketoi- minnan laajuuden mukaan? Lupavihkossa voisi myös huomioida nykyajan kielivaatteet, se on ainoastaan suomeksi. Pyrimme yhä käymään keskustelua Maran eli Matkailu- ja ravintolapalvelut -työmarkkinajärjestön johdolla Metsähallituksen suuntaan, Karonen sanoo.

Stoltin mukaan paperisesta vihkosta luovutaan, kunhan uusi sähköinen lupajärjestelmä saadaan käyttöön. Järjestelmää on tarkoitus pilotoida ensi kaudella ja ottaa varsinaiseen käyttöön kaudelle 2024–2025.

– Nyt joudutaan valitettavasti vielä toimimaan paperisten vihkojen kanssa.

Koska parhaillaan maksukäytännöissä eletään siirtymävaihetta, Metsähallitus on myöntänyt kaikkiin maastoliikennelupiin tälle kaudelle 20 prosentin alennuksen. Pitkällä aikavälillä uudet maksut siirtyvät ainakin osittain safareiden hintoihin, Karonen arvioi.

– Heti maksua ei pysty siirtämään tuotteen hintaan. Toimimme kansainvälisillä markkinoilla, ja ohjelmat lanseerataan noin puolitoista vuotta etukäteen. Missä sitten on se kipukynnys, kuinka paljon kuluttaja safarista maksaa? hän pohtii.

Johanna